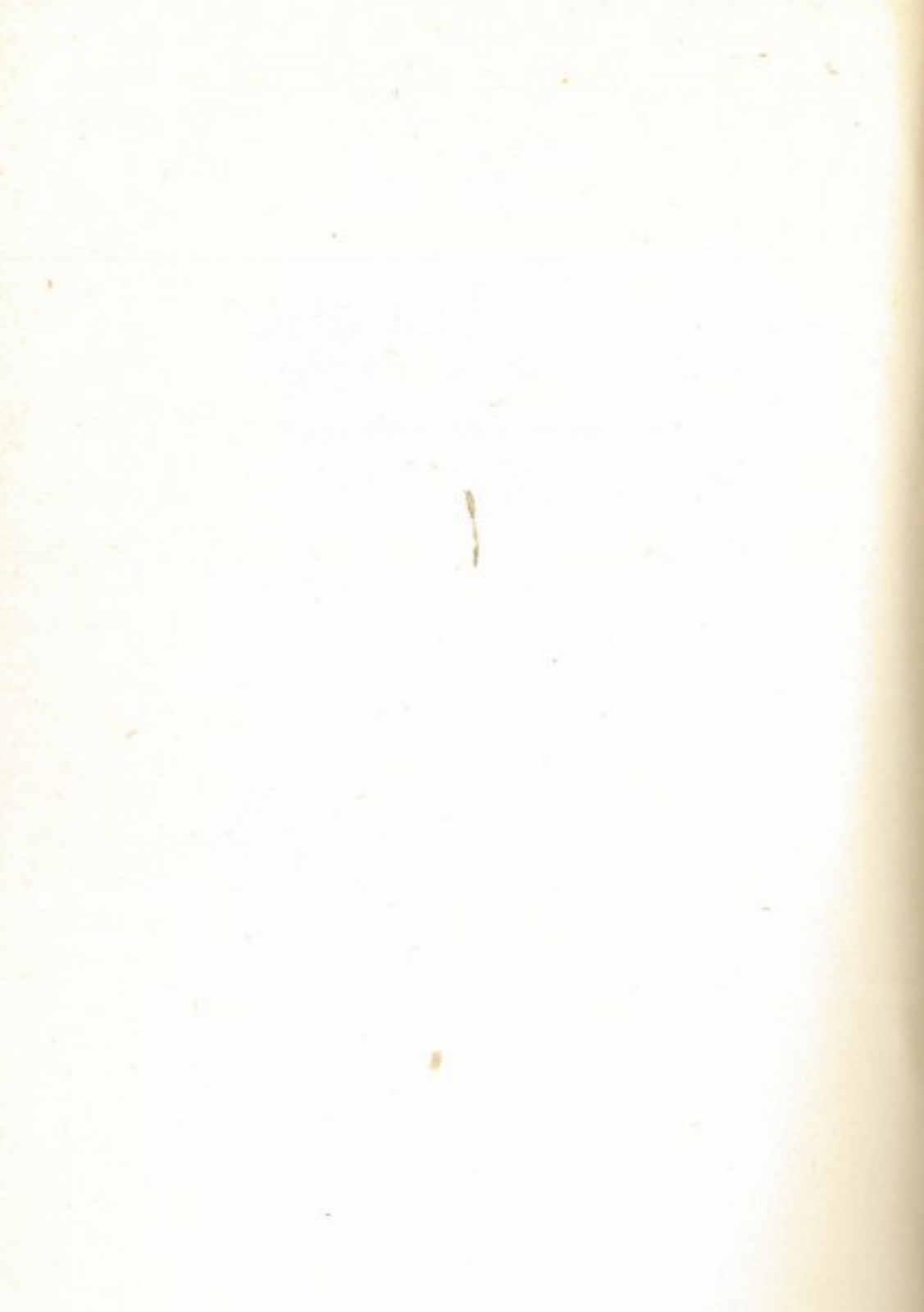

VERŠE PŘÍLEŽITOSTNÉ
A DO PAMÁTNÍKU

Básníka žádám dnes mít nadšení
 a zavést v tisíců vás jarý střed:
 „Kýž všední duch se s vyšším zamění
 a jiskrou boží zaleskne váš hled.
 5 Kéž srdce k vlasti spáse slova dá
 a v *jednotný* se spojí slova čin —
 pak zmlkne zášť i stran všech závada
 a otců našich klesne řada vin.

Však nejradš dnes bych věštcem byl
 10 a čet vám děje spolku za sto let,
 jak v národ kořen, větve rozložil
 a plodů tisíc vydal jeho květ;
 jak plémě zdárné vlasti, světu dal,
 umění, vědy zval se táborem,
 15 a kterak po všech aulách jenom stal
 se *český* akademik — rektorem!

Nuž tedy české slovo v pěkné
 nám oblékejte šaty,
 nechť hrdě vkročí do paláců
 a zdobí veské chaty.

5 Živůtek z kůže k boku dejte
 a pevný štít mu k hlavě,
 když se zbůjníkem se kdes potká,
 ať pokoná jej hravě.

10 A brněním je okovejte,
 jak rytíři je mají,
 neb vězte: každé slovo české
 jde světa ku turnaji.

15 A dejte ještě barev zdoby
 a zlaté lemy na to:
 vždyť nám to českých matek slovo
 jde nade všechno zlato!

LIST DO PAMÁTNÍKU

Jak nerádo se hová dnů těch zvyku:
své jméno zanést na list památníku!
Za deset let víc barva světla nemá,
za deset let jsou všechna slova hluchá —
5 za deset let tak mnohá ruka suchá,
za deset let tak mnohá ústa němá —
za deset let máš z památníku, synu,
již jádro vyschlé, pouhou skořepinu,
co zářit mělo ti jak pohár ze křišťálu,
10 je omšený jen střep, v něm trpká kapka žalu!

Do padesáti jsem miloval —
teď od padesáti do lásky líno;
do padesáti jsem pivo pil —
teď od padesáti piju jen víno;

5 do padesáti jsem nadával
na mihavý čas a řidnoucí vlasy —
od padesáti jsem pěkně tich
a slouchám, co radí moudré mi hlasy.

10 Hlasy ty z vinní mé sklenky zní
a každé jich slovo k srdci se klade:
„Kdyby nic ve světě nestárlo,
i víno bych bylo vždycky jen mladé!“

Co na tom: čtyřicátý rok,
když bujarý váš ještě krok;
co na tom: čtyřkrát deset let,
když tváře ještě jako květ!

6 A proto ret můj přání skládá:
Vy buďte vždycky „paní mladá“,
ať čas už jak chce utíká;
a pozdravte mi Pepíka!

Bývalý podruh

Jsi zahalena dosud v slastném ranním snění —
ba ještě nepřišlo to tvoje rozednění.

My s úsměvem hledíme na tě zpovzdálena,
jak tváře tvé se ve snách barví do ruměna.

5 A tiše čekáme, až přijde slunko tvoje
a políbí tě: „Vstaň již, milé dítě moje!

Již odestři ty měkké modrých oček řasy,
znej, co je život lidský, co je v světě krásy!“

10 Pak ale rychle k prsoum tiskni se tvá ruka,
bys blaze cítila, jak srdce poupě puká,

a tváře tvá ti zvlhni v májovém jak dešti,
to pláčem radosti, to pláčem štěstí!

1

6 Vy zavítaly jste, jak pozdrav mládí,
do jizby mé, ba, jak dva květy bílé,
jež letí, svítí v hravém jara mihu — —
já za to na památku, děti milé,
jak zvadlý list se kladu sem v tu knihu.

2

To jedno jediné ti přání nesu:
měj tolik přání vždy, co v lese kvete vřesu,
co po nebesku hvězdiček se zlatých chvěje —
a dušička tvá nebuď nikdy bez naděje!

Vzkaz ku dni 3. 12. 1886

Byť cizí země krásna, byť i rájem byla,
vždy domoviny obraz zas se z duše noří,
byť cizí země žírná „druhou vlastí“ byla,
přec srdce k první vlasti do skonání choří.

5 A touha roste — roste, není k překonání,
hůl putovnická sama do ruky se vtlačí,
a noha spěchá tam, kde kruh nám žije věrný
soudruhů z blahých dob, a soudruhů i v pláči.

10 Tys také připutovala nám z dálných krajů —
nuž pánbůh tedy dej zde srdci zotavení,
buď zdráva mezi námi, a též Karlu svému
z té milé, drahé vlasti přines pozdravení!

DO TANEČNÍHO POŘÁDKU

Jsou krásná to léta, vid', milouнкé dítě,
když v srdci to bují a pučí,
a mysl po tužbách a nadějích hravých
jak včelička po květech bzučí!

5 Jsou krásná to léta, vid', milouнкé dítě,
když líce jsou v růžovém kvěťě,
a všude je jaro a všude tak blaho,
tak veselo v širém tom světě!

10 Ba krásná jsou léta ta, krásné je mládí,
a krásné i podívání:
když vidím vás, tančící lidské vy květy,
tu je mi až do zpívání!

1

Jste obě teprv žití slastném na úsvitě;
 až přejde žití znoj a přijde večer však,
 já přeju totéž vám, co mne dnes blaží tak:
 jsem sice znaven, stár, však hravý jako dítě.

2

Ta slova klade péro moje k vám:
 dvojčátka jsou jak dvojverš — epigram.
 A o epigramu se dí, že první jeho řádka
 je poetický květ, je vonná, ladná růže,
 5 a druhá řádka pak, ta ostrá, břítká, krátká,
 že s včelkou na růži zas srovnati se může.
 Já nevím, která z vás *dnes* růží, včelkou spíše,
 a péro moje to vám přání tedy píše:
 až dorostete do života šumu,
 10 vy obě buďte růže v plné krásy pýše
 a obě včelkami zas po rozumu.

BOŽENĚ ULÍKOVĚ

Sviť slunce jasné ti v tvůj jara čas,
sviť teple v létě tvém, v žně tvoje zas,
a dvojnásobně mile sviť ti do podzimi,
a plno ještě jasu až do pozdní zimy!

Až také já se tedy zakutálím
v ten kraj, jenž blažen prý a bez muky,
a kdysi vnuknutím pak nenadálým
vy vezmete ten lístek do ruky:
5 tu tichým, jemnocitým vašim duchem
teploučký šlehni paprslek, a sluchem
se náhle rozvlň lahodivé znění
a zni to — jako z dálky pozdravení!

Když po prvé jsi na očích mi stála,
 jak připomínka zašlé, krásné doby,
 jak pozdrav z mládí jsi se mi tu zdála —
 tak svému otci jdeš ty do podoby!

5 Tvůj otec — nedím frázi: těch je málo,
 jimž tváří by tak jasně svěží duch,
 tak na rtu sídlil vždy jen pravdy ruch
 a nadšení tak čisté v oku plálo!
 10 Těch málo je, jimž možno jako jemu
 do ruky vložit vše: svůj život, štěstí,
 svou čest, své tajemství — a všemu, všemu
 tak bezpečno v té ruce mužné jesti,
 jak leželo by na bavlnce měkké!

Jsi podobna též duchem? — Nevíš, dítě milé!
 15 Sny hrají ještě v líci mladověké.
 Však víme my zas v duši potužilé:
 mandlovník že jen plodí broskve vonné,
 fík sladkost skládá na své větve sklonné,
 a míšeň jabka má jen, která dýší vínem —
 20 strom ušlechtilý listů svých stínem
 si kryje ovoce vždy ušlechtilé.

Já otázku dal, odpovím sám na ni —
 vždyť nemožno tu býti lžíprorokem:
 jen vykroč si už v život svižným krokem,
 24 jsi otci podobna — a to tvé požehnání!

1

Chceš mezi dárky ve svůj zlatý den
 mít ode mne prostičkou báseň jen.
 Co as ti starý Ovid radil: „Báseň věští
 v den svatební dívčinám štěstí — štěstí!“
 5 A je to pravda: štěstí proroctvím
 je báseň již tou pouhou formou svojí,
 a životního blaha obraz věrný.
 Nuž přeju ti z ní toto trojí:
 cit obou vás vždy najdi plný „rým“,
 10 jen „stopu“ ladnou zůstav den co den,
 a žití proud vždy hudebně buď „měrný“!
 Šum báseň tvá, jak svěží potok šumí,
 jenž i v poušť skalní život vkouzlit umí;
 leť báseň tvá měkounkým ptáka letem —
 15 tím přebohatým, krásným božím světem!

2

Jsi, slyším, milovníci hudby též —
 nuž tedy ještě z ní se učit spěš!
 Víš, milé dítě, co ti hudba radí?
 Kdo moudrý hudec, zavčas dobře ladí!
 5 To jedno sobě tklivě pamatuj:
 z nás každý v rukou svých má pokoj svůj;
 a počín uplyne-li v svatém klidu,
 že pozděj o bouřích již ani vidu!
 Vždyť vidíme to kolem po přírodě:
 10 když léto začne klidné při pohodě,
 nechť slunce ráno krvavě pak vzchází,
 nechť jak chce dlouhým lokem vodu pije,
 nechť kohout kokrhá nejhorší melodie —
 vše rozplyne se zas jak plašný sen,
 15 a večer říkáme: „Byl krásný den!“

Já sestár, zkušěn jsem, a takto dím:
 Chceš šťastna být? vždy spokojena s losem svým?
 Nuž, — *neslibuj si teď* přespříliš do života!

Je těžko uposlechnout rady té, já vím.

5 Jsi mladá, — mladému se vše v tom světě líbí,
 a co se líbí mu, on si to — slíbí.

Však přijde život pak, a s ním jde různá slota,
 a rozmrzen tu stojí člověk v krátké době,
 že slibů nesplnil, ne jiným a ne sobě.

10 Co dělat! Těžko přec jen za těch mladých dnů
 se prostě vzdát všech tužeb, libých snů!

Víš co, Boženko, hraj si tedy, hraj,
 klad' přání za přáním do budoucnosti klínu
 a myšlenky své zapřed' třeba v ráj,

15 však při všem vzdechni: „Bože — polovinu!“

Když jenom z procházky se vracím zase domů,
jakž náhle pohled jasní mysl často tesknou!

Dům zdáli již se na mne pousmívá,
dvě okna vstříc se přívětivě lesknou,
5 z každého záklenku a pažení a lomu
se na mne přátelský kýs skřítek dívá.

Ta šedá zeď mi dí: „Já nepřítelům bráním!“
ta zdřímlá střecha prá: „Já před živly tě chráním!“...
již v duchu slyším, jak se kroky síní rozlíhají,
10 jak klika jasně cvakne, jak si dvěře zazpívají —
a spěchám... spěchám!...

Ach jakž možno jen,
že lidé jsou, jimž přece den co den
se v srdci láska jejich ku domovu
a láska k vlasti neprobouzí znovu!